

Tussenrapportage wolf

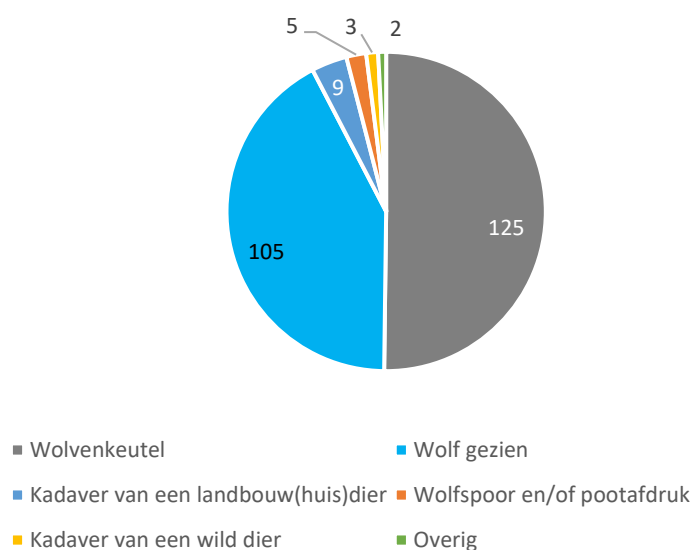
Deze rapportage geeft inzicht in de activiteit van de wolf in Nederland in de periode 1 februari – 30 april 2021.

Eind april is er voor het eerst een wolf gesignaleerd in provincie Zeeland. De wolf is Nederland via België binnengekomen en werd gedurende enkele dagen gespot in zowel West-Brabant als Zeeland. Daarna is hij weer teruggekeerd naar Vlaanderen. Ook in Groningen en Drenthe zijn sinds enige tijd weer wolvenwaarnemingen gedaan. Naast deze waarnemingen zijn de wolven in de bekende leefgebieden onverminderd aanwezig. Op de Noord-Veluwe zijn de afgelopen periode opnieuw welpen geboren binnen de daar gevestigde wolvenroedel. Vier welpen zijn er met zekerheid waargenomen. Dit is het derde opeenvolgende jaar dat er op de Noord-Veluwe voortplanting is vastgesteld. De aanwezigheid van de wolf op de Midden-Veluwe en de wolf in het grensoverschrijdende gebied Groote Heide zijn deze periode ook weer aangetoond. In de afgelopen periode zijn 17 meldingen gedaan van schade aan landbouwhuisdieren. Uit DNA-analyse bleek dat negen van deze gevallen veroorzaakt waren door een wolf.

Binnengekomen meldingen monitoring

In deze tussenrapportage geven we inzicht in de activiteit van de wolf in Nederland in de periode 1 februari tot en met 30 april 2021. Er zijn in deze periode 670 meldingen binnengekomen van (vermoedelijke) sporen van wolven. De meldingen werden gedaan bij het Wolvenmeldpunt van BIJ12, waarvan de uitvoering is belegd bij de Zoogdiervereniging. Bij 249 meldingen is op basis van bewijsmateriaal – zoals DNA-onderzoek - duidelijk geworden dat het daadwerkelijk om een wolf ging. Van de overige meldingen kan niet worden vastgesteld of dit een wolf betreft. In onderstaande diagram ziet u een overzicht van zekere wolvenwaarnemingen, verdeeld naar soort waarneming.

Verhouding type zekere wolvenwaarneming 1 februari - 30 april 2021

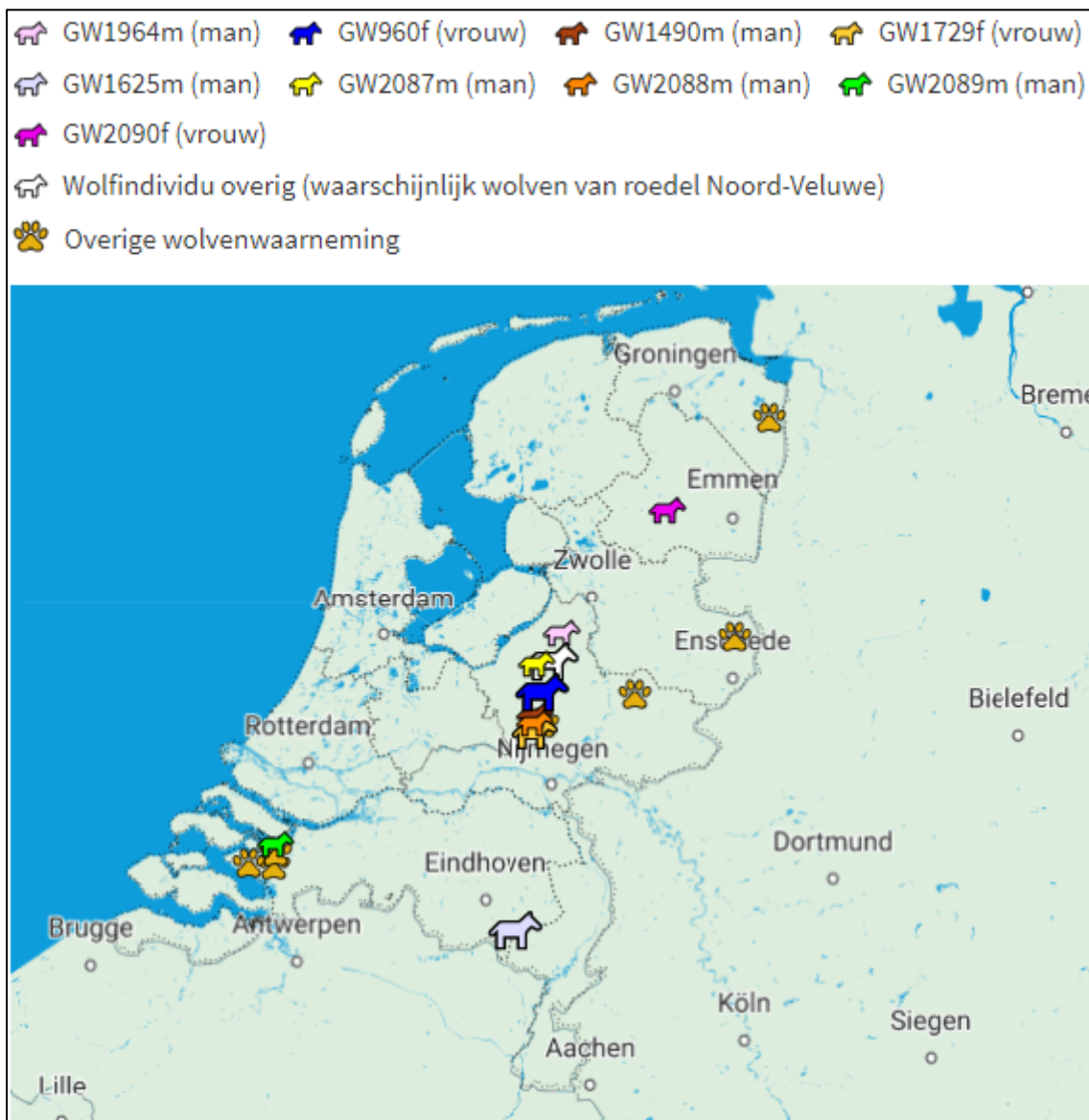

Kaart verspreiding Wolf

Bekijk [hier](#) de interactieve weergave.

Wolvenmonitoring 1 februari – 30 april

De kaart geeft de gebieden aan waar in de periode van 1 februari tot en met 30 april met zekerheid wolven aanwezig waren in Nederland. Via DNA-analyse was het in een aantal gevallen mogelijk om de individuen te achterhalen. Wanneer u in de online versie van de tussenrapportage <<LINK NAAR FOLEON>> op de iconen te klikt, krijgt u meer informatie over de betreffende wolven. Ook is het mogelijk om de kaart in te zoomen. De betekenis van de iconen is onder de kaart uitgelegd.

Toelichting en leeswijzer kaart

Op de kaart 'Wolvenmonitoring' zijn drie typen wolveniconen aangegeven: een gekleurde wolf, een witte wolf en een wolvenpoot.

De gekleurde wolven geven het gebied aan waar op basis van DNA-analyse is aangetoond welke wolven (individueen) hier vastgesteld zijn. De grotere gekleurde wolveniconen geven het gebied aan waar wolven officieel, volgens de criteria uit het Interprovinciaal Wolvenplan, gevestigd zijn én waar in de afgelopen periode DNA-sporen zijn aangetroffen. Het gaat om de individuen GW960f (Midden-Veluwe) en GW1625m (Groote Heide). Van de op 6 maart doodgereden wolf bij Ede is vastgesteld dat het inderdaad om de - tot dan toe - officieel op de Zuidwest-Veluwe gevestigde wolf GW1729f ging. Voor de overige gekleurde wolven (GW1490m, GW1954m, GW2087m, GW2088m, GW2089m en GW2090f) geldt dat zij niet officieel gevestigd zijn. Ze zijn nog niet 6 maanden of langer aanwezig.

Het icoon van de witte wolf geeft aan dat er een sterk vermoeden is om welk individu het gaat, maar zonder direct bewijs. Op deze locatie is de afgelopen periode de aanwezigheid van een wolf vastgesteld via zichtwaarnemingen en sporen, maar het individu kon niet via DNA-analyse

vastgesteld worden. Op basis van eerdere individubepalingen bestaat een sterk vermoeden dat het om leden van de Noord-Veluwe roedel gaat: het paar GW998f en GW893m en/of hun welpen van het jaar 2019 of 2020.

N.B. Op de kaart zijn niet alle wolvenwaarnemingen binnen de bekende territoria van de wolven weergegeven. Deze wolvenwaarnemingen zijn, binnen de betreffende gebieden, samengevat in één gekleurd wolvenicoon.

De locaties met een wolvenpoot geven de gebieden aan buiten de bekende territoria, waar overige zekere wolfwaarnemingen gedaan zijn, zoals zichtwaarnemingen.

Monitoring in provincies

Groningen

Op 15 maart 2021 is een wolf op twee verschillende locaties gezien en gefilmd nabij Blijham. Er is in de omgeving geen spoor gevonden waarop DNA-onderzoek mogelijk was, waardoor het onduidelijk blijft welke wolf dit is geweest.

Fryslân

In de periode van 1 februari tot en met 30 april 2021 zijn er in Friesland geen wolvenwaarnemingen gedaan. Na de waargenomen wolf begin januari 2021 bij de Alde Feanen zijn na uitvoerig sporenonderzoek in deze periode geen wolvenwaarnemingen meer bevestigd.

Hoewel dit buiten de rapportageperiode valt, melden we dat op 28 mei 2021 nabij het Drents-Friese Wold, op de N381 bij Appelscha een wolf is doodgereden. Uit de sectie, uitgevoerd door DWHC (Dutch Wildlife Health Centre) en WENR (Wageningen Environmental Research), bleek dat het om een jongvolwassen mannelijke wolf ging. Het dier had een gewicht van 41,5 kg en was in goede conditie. Een uitgebreide analyse zal uitwijzen om welke wolf het gaat. Deze resultaten worden in het najaar verwacht.

Drenthe

Eind april is de aanwezigheid van een wolf op één locatie in Drenthe aangetoond. In de omgeving van Wijster is een schaap aangetroffen waarvan via DNA kon worden vastgesteld dat het gedood was door een wolf. Het bleek om een nog niet eerder vastgestelde vrouwelijke wolf te gaan, afkomstig uit de Barnstorf roedel in Nedersaksen. De wolvin heeft de code GW2090f gekregen. Er zijn naast dit (schade)geval geen bewezen waarnemingen of sporen van een wolf in Drenthe gedaan in de rapportageperiode.

Overijssel

In Overijssel zijn op 8 april 2021 diverse waarnemingen van een wolf gedaan. Het ging om zichtwaarnemingen in de omgeving van Rossum. De wolf was in de weilanden te zien en stak een weg over. In Overijssel zijn in deze periode geen andere waarnemingen gedaan. Ook is er geen DNA beschikbaar van deze wolf. Bekijk [hier](#) een filmopname van de wolf.

Wolf waargenomen in Rossum. Foto: Sylvia Moleman

Gelderland

Noord-Veluwe

De aanwezigheid van de gevestigde roedel op de Noord-Veluwe is afgelopen kwartaal opnieuw vastgesteld via wildcamera's, zichtwaarnemingen en keutels.

Op basis van zichtwaarnemingen is duidelijk geworden dat de wolvin in 2021 vier welpen heeft geworpen. Dit is de derde keer dat voortplanting is aangetoond en dat deze roedel jongen voortbrengt. Het is onduidelijk hoe groot de roedel op dit moment is, aangezien tweejarige wolven (geboortjaar 2019) vaak de roedel verlaten rondom de periode dat nieuwe welpen geboren worden.

Er zijn op de Noord-Veluwe drie wolvensporen verzameld waarvan succesvol DNA kon worden bepaald. Uit de keutels kon worden opgemaakt dat het om de wolven GW1964m en GW2087m ging. Beide zijn jonge, mannelijke wolven die in de roedel op de Noord-Veluwe geboren zijn. De aanwezigheid van GW1964m werd al in januari 2021 vastgesteld. Die van GW2087m voor het eerst op 16 maart 2021. Het is onduidelijk in welk jaar deze welpen geboren zijn.

Bij één van de wolven uit de roedel op de Noord-Veluwe blijkt uit camerabeelden dat deze schurft heeft. Bij normale, constante omstandigheden, zoals op de Veluwe, hoeft schurft niet direct levensbedreigend te zijn voor deze wolf. De wolf lijkt zich te hebben afgezonderd van de andere wolven of is mogelijk verstoten door de andere wolven. Door afstand te houden wordt overdracht van de ziekte op de andere aanwezige (roedel)wolven voorkomen.

Midden-Veluwe

Op de Midden-Veluwe zijn in de periode februari tot en met eind april zeven monsters verzameld waarvan succesvol DNA kon worden bepaald. In alle gevallen bleek het te gaan om wolvin GW960f, die er al sinds augustus 2018 aanwezig is. Nadat ze bijna drie jaar het territorium alleen heeft bezet, lijkt ze nu een partner te hebben. Op een wildcamera zijn twee wolven tegelijk waargenomen; daarnaast zijn twee duidelijk onderscheidende wolven te zien op andere camerabeelden. Dit kan duiden op paarvorming, aangezien de wolven elkaar in hun omgeving tolereren. Het is onduidelijk om welk individu het gaat, aangezien er nog geen DNA-profiel beschikbaar is van deze tweede wolf.

Zuidwest-Veluwe

Op 6 maart 2021 is op de provinciale weg N224 op de Zuidwest-Veluwe een wolf doodgereden. Uit DNA-onderzoek is bevestigd dat het gaat om GW1729f. Deze wolvin is in 2019 geboren op de Noord-Veluwe. Tijdens de sectie uitgevoerd door WENR en DWHC bleek dat ze acht embryo's in haar baarmoeder had. Meer hierover leest u op de pagina 'Overig nieuws'.

Op de Zuidwest-Veluwe zijn twee andere individuen genetisch aangetoond op basis van keutels, wilde prooidieren en een schadegeval bij schapen. In vijf gevallen bleek het om GW1490m te gaan, de mannelijke wolf die vanuit Duitsland dit voorjaar het leefgebied op de Zuidwest-Veluwe bereikte. Deze wolf was het afgelopen kwartaal dus nog steeds aanwezig binnen het hier aangewezen leefgebied. Het andere vastgestelde individu blijkt GW2088m te zijn. Zijn aanwezigheid is dit kwartaal voor het eerst vastgesteld. Het gaat, net als GW2087m, om een jong uit de roedel op de Noord-Veluwe. Vermoedelijk is mannelijke wolf GW2088m vanuit de Noord-Veluwe op doortocht geweest, aangezien territoriale wolven (zoals GW1490m die zich territoriaal gedraagt op de Zuidwest-Veluwe) geen andere wolven in het territorium gedogen, behalve hun eigen jongen.

In de rapportageperiode is op de Zuidwest-Veluwe nog een vierde wolf aangetoond op basis van uitgebreid wildcamera-onderzoek. Op basis van uiterlijke kenmerken is vastgesteld dat relatief kort na het overlijden van GW1729f in maart 2021, een andere vrouwelijke wolf zich heeft gevoegd bij GW1490m. Het is nog onduidelijk welke wolf dit is, wat haar herkomst is en waar ze momenteel verblijft.

Zuidoost-Veluwe

Ook op de Zuidoost-Veluwe is begin maart 2021 een wolf vastgesteld op basis van wildcamera-onderzoek. Nader veldonderzoek moet uitwijzen of deze wolf hier langer zal verblijven en om welke wolf het gaat.

Noord-Brabant, Limburg en Zeeland

Groote Heide

De gevestigde wolf GW1625m werd ook in de periode februari tot en met april 2021 waargenomen op de Groote Heide, het gebied tussen Weert en Eindhoven. De wolf wordt hier nog steeds vastgelegd op wildcamera's. Ook worden diverse andere sporen zoals keutels gevonden die wijzen op de aanwezigheid. In vijf gevallen in zowel Noord-Brabant als Limburg kon dit individu op basis van DNA worden vastgesteld: vier keer op basis van een aanval op schapen en één keer op basis van een keutel.

West-Brabant en Zeeland

Naast GW1625m werd 25 april in Dinteloord (Noord-Brabant) een andere wolf genetisch geïdentificeerd op basis van monsters afgenomen bij een dood schaap. Het is waarschijnlijk dezelfde wolf die op 27 april Tholen in de provincie Zeeland bezocht en die op 28 april bij Lepelstraat in Noord-Brabant is waargenomen. Het gaat om een niet eerder vastgestelde jonge, mannelijke wolf

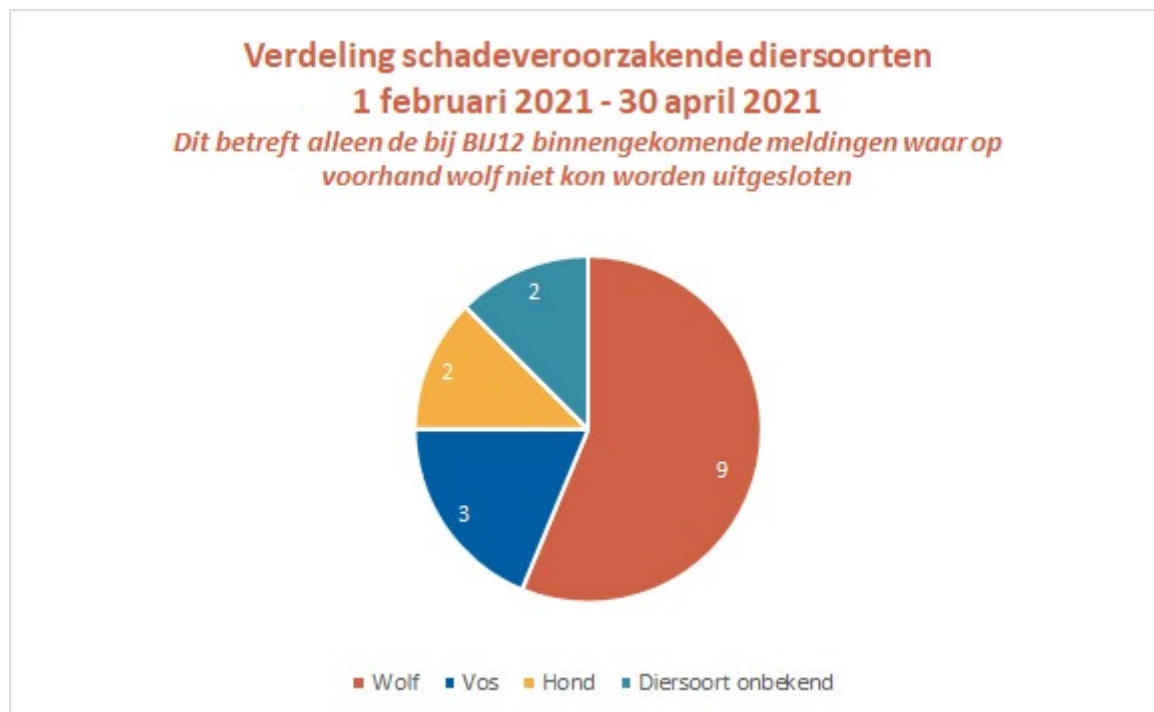
met de individucode GW2089m, afkomstig uit de Schermbeckroedel in Noordrijn-Westfalen. Vanuit het CEwolf consortium kon door uitwisseling van gegevens tussen de wolveninstituten INBO in Vlaanderen en Senckenberg Instituut in Duitsland worden vastgesteld dat het dier vanuit Vlaanderen een uitstapje heeft gemaakt naar Nederland. Daarna is hij weer teruggekeerd naar Vlaanderen. Waar het dier zich momenteel bevindt is onduidelijk.

Afhandeling schade door BIJ12

In de periode 1 februari tot en met 30 april 2021 zijn zeventien meldingen van vermoedelijke wolvenschade aan landbouwhuisdieren binnengekomen bij BIJ12.

Eén van deze meldingen is niet verder opgevolgd. Bij deze melding is geen taxateur langsgegaan om de schade te taxeren en DNA af te nemen. Tijdens de eerste beoordeling werd aan de hand van het schadebeeld (toegestuurde foto's en omschrijving van de situatie) al duidelijk dat het hier geenschaade door een wolf maar een vos betrof.

De overige zestien meldingen zijn wel opgevolgd om te onderzoeken of sprake was van een wolf. Bij deze meldingen is tijdens veldbezoek DNA afgenomen. Deze DNA-monsters zijn vervolgens geanalyseerd. In negen gevallen ging het om wolvenschade. Drie keer werd het DNA van vos aangetoond en twee keer van hond. In twee gevallen gaf de analyse geen resultaat. Deze twee laatste meldingen zijn nader beoordeeld op basis van veldbezoek, locatie en schadebeeld. Deze twee meldingen konden niet met zekerheid aan een schadeveroorzakende diersoort worden toegekend. Om deze reden staan deze twee meldingen onder 'diersoort onbekend'. Cijfers van schademeldingen zijn terug te vinden op www.bij12.nl/wolf.

De diagram geeft alleen een beeld van de bij BIJ12 binnengekomen schademeldingen in de periode van 1 februari tot en met 30 april 2021. Dit zijn meldingen waarbij het vermoeden bestaat dat een wolf de schade zou hebben veroorzaakt. Bekijk [hier](#) de interactieve weergave.

Drenthe en Overijssel

Uit Drenthe en Overijssel kwamen in de betreffende periode drie meldingen: één uit Drenthe en twee uit Overijssel. Bij de melding uit Drenthe kon DNA van een wolf worden aangetoond. Bij de meldingen uit Overijssel is aan de hand van DNA-analyse vastgesteld dat de twee meldingen beide geen wolvenschade betroffen. Bij één melding ging het om een hond, bij de andere om een vos.

Gelderland

Uit Gelderland kwamen in deze periode vijf schademeldingen. Uit DNA-onderzoek bleken drie meldingen veroorzaakt door een wolf. Bij de twee andere meldingen betrof de uitslag vos.

Noord-Brabant en Limburg

Uit Noord-Brabant en Limburg ontving BIJ12 in de rapportageperiode acht meldingen van vermoedelijke wolvenschade. In Noord-Brabant wees de DNA-analyse uit dat het in drie gevallen inderdaad om een wolf bleek te gaan. In Limburg was dit twee keer het geval. In zowel Noord-Brabant als Limburg is van één melding niet bekend welke diersoort de schade heeft veroorzaakt. Bij deze twee meldingen gaf het DNA-onderzoek geen resultaat. Bij nadere beoordeling van deze dossiers door BIJ12 zijn ze als diersoort onbekend aangemerkt. Bij de vierde melding uit Limburg kon DNA van hond worden aangetoond.

Overige provincies

Uit de overige provincies zijn in de rapportageperiode geen meldingen van vermoedelijke wolvenschade binnengekomen.

Overzicht van aantal schademeldingen binnengekomen bij BIJ12 en het aantal daaruit volgende resultaten over de periode 1 februari – 30 april 2021	
Binnengekomen schademeldingen	17
Bij eerste beoordeling beoordeeld als niet veroorzaakt door wolf	1
Veldbezoek taxateurs en DNA-afname bij vermoedelijke wolvenschade	16
<i>Bevestigde schade veroorzaakt door wolf</i>	9
<i>Bevestigde schade veroorzaakt door hond, vos of onbekend</i>	7

Overig nieuws

Start Projectgroep Preventie Wolvenschade Fryslân

Op 23 maart jl. hebben de Gedeputeerde Staten van Provincie Fryslân een projectgroep in het leven geroepen die zich gaat focussen op de preventie van wolvenschade van rondzwervende wolven.

Deze Projectgroep Preventie Wolvenschade Fryslân (PPWF) bestaat uit een brede samenstelling:

- Onafhankelijk voorzitter;
- Vertegenwoordiging LTO Noord, vakgroep schapenhouderij;
- Vertegenwoordiging Fries Particulier Grondbezit;
- Vertegenwoordiging de Stichting Beheer Platform kleinschalige schapen- en geitenhouders (KSG);
- Vertegenwoordiging TBO's (Terreinbeherende organisaties);

- Vertegenwoordiging Vereniging van Friese Gemeenten (VFG);
- Vertegenwoordiging Kollektievenberied Fryslân;
- Een schaapsherder die reeds actief is met het treffen van preventieve maatregelen.

Het Interprovinciaal Wolvenplan schrijft voor dat er een gebiedscommissie wordt opgericht wanneer er sprake is van een gevestigde c.q. territoriale wolf. In Fryslân is momenteel geen sprake van een gevestigde wolf. Daarom heeft de projectgroep een andere rol dan de gebiedscommissie. Mocht er zich wel een wolf vestigen, dan zal de PPWF worden opgeschaald naar een Friese Gebiedscommissie Wolf. De PPWF zal worden ingesteld voor een periode van drie jaar. In 2023 vindt een evaluatie plaats. Op 9 juni heeft de eerste bijeenkomst plaatsgevonden en is de projectgroep daadwerkelijk van start gegaan.

Informatieavond over nieuwe leefgebieden Gelderland

Dit voorjaar is het leefgebied van de wolf in Gelderland op de Noord-Veluwe uitgebreid en is er op de Zuidwest-Veluwe een nieuw leefgebied bij gekomen. De gebiedscommissie preventie wolvenschade Gelderland wil met de schapen- en geitenhouders in de nieuwe gebieden in contact komen en hen adviseren over maatregelen om de dieren te beschermen. Alle schapen- en geitenhouders in het gebied zijn uitgenodigd voor informatieavonden. De digitale inloopavond voor het leefgebied in de gemeente Ede en Renkum is op 21 juni. Voor Heerde en Oldebroek vond de inloopavond op 14 juni plaats. Neem voor meer informatiecontact op met wolvencommissie@gelderland.nl.

Acties rondom de wolf in Noord-Brabant en Limburg

De mannelijke wolf van de Groote Heide, die sinds februari 2020 in het grensgebied van Brabant en Limburg leeft, heeft daar sindsdien diverse keren schapen aangevallen. In een aantal gevallen waren de schapen niet of niet voldoende beschermd door wolfwerende stroomrasters. In andere gevallen waren er wel wolfwerende stroomrasters aanwezig, maar kon de wolf toch bij de schapen komen.

Onderzoek springende wolf

Hoe de wolf dat doet weten we niet. Er wordt gesuggereerd dat de wolf heeft geleerd om over de rasters te springen. Dit is echter niet gebruikelijk voor wolven. Maar zonder bewijzen is dit niet uit te sluiten of te bevestigen. Om gerichte maatregelen te kunnen nemen, is het van belang om vast te stellen hoe de wolf binnen de rasters komt. Samen met schapenhouders gaan de provincies Noord-Brabant en Limburg dit nader onderzoeken. Eerdere pogingen met wildcamera's en observaties leverden geen resultaat op. Daarom is ervoor gekozen om zogenaamde BouWatch's in te zetten in zowel Noord-Brabant als Limburg. Dit zijn hooggeplaatste camera's die een groter gebied kunnen overzien.

Kuddewaakhonden

Naast het onderzoek wordt in Noord-Brabant en Limburg ook een pilot uitgevoerd met kuddewaakhonden. Ark Natuurontwikkeling en Canine Efficiency voeren deze pilot uit met ondersteuning van de betreffende provincies. Goed opgeleide en gesocialiseerde waakhonden beschermen de schapen tegen aanvallen van wolven. Zodra een wolf in de buurt van de schapen komt, slaan de honden aan en verjagen de wolf. In andere landen wordt deze methode vaker toegepast. In 2018 heeft BIJ12 ook een tweejarige pilot met kuddewaakhonden gedaan bij twee schaapskuddes in de natuurgebieden het Wierdense Veld en de Sallandse Heuvelrug. Bekijk [hier](#) de evaluatie.

Om meer praktijkervaring op te doen, wordt nu een nieuwe pilot gestart en worden schapenhouders begeleid om kennis en ervaring op te doen met kuddewaakhonden. Bij de nieuwe pilot worden ook

andere preventieve maatregelen ingezet zoals het toepassen van turbo-fladry (stroomlinten op 1.20 m) en een andere opstelling van de stroomrasters. Deze aanpak is besproken met de Brabantse wolvencommissie en het platform wolven in Limburg en met partijen uit het gebied.

Reconstructie van een grensoverschrijdende wolf regio Dinteloord

Op 25 april fotografeert een wandelaar een wolf in Dinteloord (westelijke regio van Noord-Brabant). Dit is het startmoment van een reeks spoed-overleggen, telefoontjes en andere acties, om betrokken partijen te informeren en te adviseren over de aanwezigheid van een zwervende wolf in een gebied.

Een zwervende wolf duikt vaak onverwachts op en veehouders zijn daar meestal niet op voorbereidt. Boeren werden daarom opgeroepen schapen en geiten veilig te stellen, bijvoorbeeld door ze binnen te halen of in een nachtkraal te plaatsen. De provincie gaf tijdelijke noodsets in bruikleen. Gemeenten en veiligheidsdiensten werden geïnformeerd om vragen van bewoners en recreanten te kunnen beantwoorden. In sommige gevallen woeden ook politie en handhavers ingelicht, omdat er kans bestaat op 'wolventoerisme'.

Wolventoerisme

Na de eerste melding van de wolf in Dinteloord, verschenen er snel meer foto's en filmpjes op social media. Dit bracht veel mensen op de been, die graag de wolf in levenden lijve wildenzien. De wolf leek opgejaagd, dit kan ertoe leiden dat het dier onverwacht verkeerswegen oversteeft. Uit sporenonderzoek bleek dat de wolf de natuurgebieden Dintelse Gorzen en Slikken van de Heen heeft bezocht, maar deze ook weer heeft verlaten. De wolf is het Schelde-Rijnkanaal overgezwommen richting Tholen in Zeeland. Het dier besloot daar om weer terug te keren naar Noord-Brabant om via de Brabantse Wal richting België uit beeld te verdwijnen.

Meer wolven verwacht

DNA-analyse toont aan dat deze wolf eerder aanwezig is geweest in het grenspark Kalmthoutse heide en daar medio april schapen heeft aangevallen. De schade in Dinteloord is voor zover we weten, beperkt gebleven tot één gedood schaap. Het is niet duidelijk waar de wolf nu is. Wat wel duidelijk is, is dat we in het grensgebied Nederland - België meer wolven kunnen verwachten. In deze streek is relatief veel leefgebied aanwezig in de vorm van grote natuurgebieden, afgewisseld met kleinschalige cultuurgronden. Om meer zicht te krijgen op grensoverschrijdende wolven, is internationale samenwerking belangrijk. Onlangs heeft er een internationaal wolvenoverleg plaatsgevonden tussen Duitsland, Frankrijk, België, Luxemburg en Nederland. De aanwezige partijen waren allen overtuigd dat snelle uitwisseling van data en informatie tussen landen onderling, van belang is om tijdig te kunnen anticiperen op zwervende wolven.

Wolf nabij Dinteloord op 25 april. Foto: Hans-Peter Nouwen

Resultaten sectie wolvin Zuidwest-Veluwe

Begin maart is op de Zuidwest-Veluwe een vrouwelijke wolf [doodgereden](#). Het dier bleek drachtig van acht embryo's. Ook had ze een flinke longontsteking, maar verder was ze in goede conditie. Dit is onderzocht door Wageningen Environmental Research (WENR) en het Dutch Wildlife Health Centre van de Universiteit Utrecht (DWHC).

De aangereden wolf GW1729f. Foto: WENR, Hugh Jansman

Onderzoekers van WENR hebben gekeken naar de leeftijd van het dier, het geslacht, de voortplantingsstatus, maaginhoud en identiteit, terwijl onderzoekers van DWHC zich richtten op ziekten en afwijkingen.

Drachtige wolvin

De wolvin woog ruim 35 kg. Haar spieren en onderhuis vet lieten zien dat zij in goede voedingstoestand was. Op basis van gebitsslijtage is haar leeftijd geschat op circa 2 jaar oud. Het dier was beginnend drachtig van 8 embryo's. De maaginhoud woog ruim 500 gram en bevatte met name haar en huid resten. Hierin vonden de onderzoekers enkele poten die bleken van een volwassen en een jonge haas. De rest van de maaginhoud wordt op een later moment onderzocht vanuit een

dieetstudie van wolven. Genetisch onderzoek wees uit dat het dier GW1729f blijkt te zijn, de dochter van het roedel op de Noord-Veluwe. Dit dier had zich sinds 20 juni 2020 op de Zuidwest-Veluwe gevestigd. De embryo's waren nog te klein om DNA van voldoende kwaliteit op te leveren en zodoende ook de vader vast te stellen.

Longontsteking

De wolf had over het hele lichaam trauma veroorzaakt door de aanrijding met een auto. Er zijn uitgebreid monsters genomen om verschillende (dier) ziekten uit te sluiten, waaronder hondenziekte en Covid-19. Deze bleken allen negatief. De wolvin had wel een uitgebreide longontsteking veroorzaakt door een infectie met de zogenoemde Franse hartworm (*Angiostrongylus vasorum*). Een wolf kan besmet worden door het eten van besmette tussengastheren, zoals slakken. De vos is een natuurlijke gastheer voor deze wormsoort. Deze worm kan bij honden en vossen een ernstige longontsteking veroorzaken.

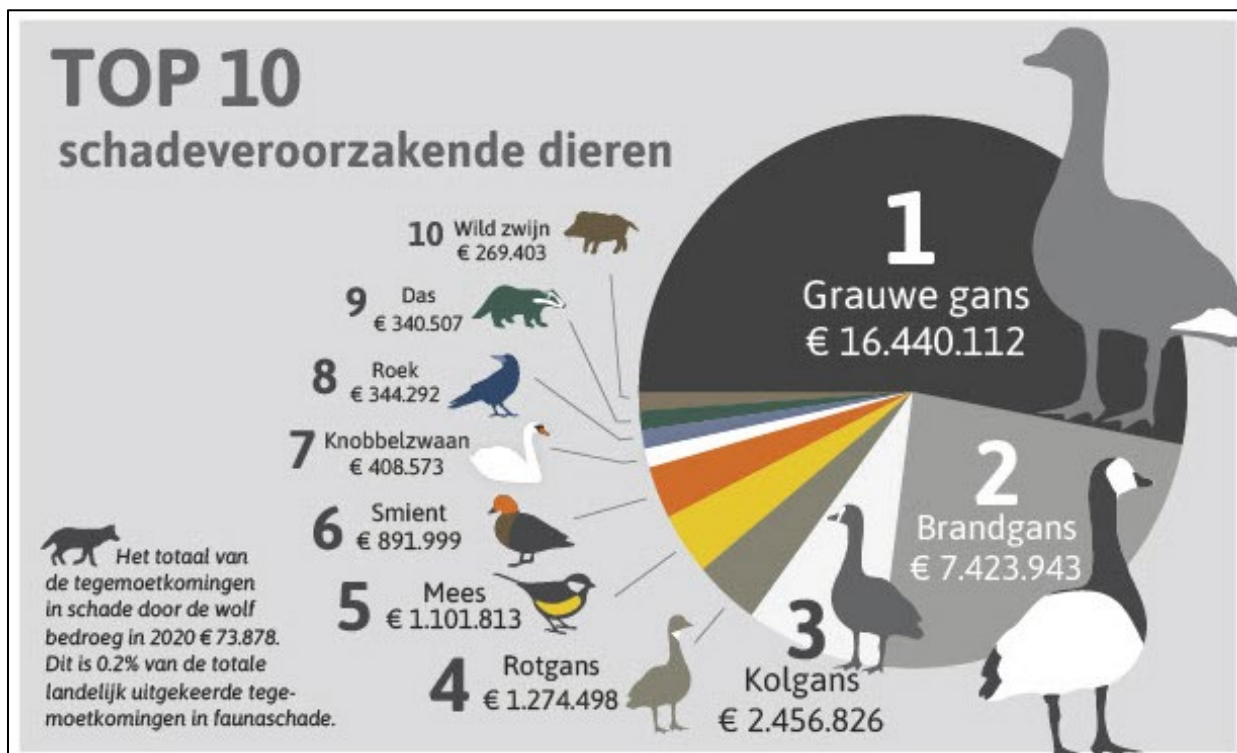
In 2017 waren drie van de tien door DWHC onderzochte vossen positief voor deze worm, en in alle drie van die gevallen heeft de worm bijgedragen aan de dood. De aanwezigheid van deze wormen in het leefgebied van wolven kan mogelijk gezondheidsprobleem voor de dieren vormen. Het is niet zeker of de longontsteking heeft bijgedragen aan het gedrag van het dier en daarmee resulteerde in een verhoogd risico op een verkeersongeluk.

Het onderzoek is uitgevoerd conform het [Interprovinciaal Wolvenplan](#).

Schade door wolf in 2020

Provincies betaalden in 2020 (periode 1 november – 31 oktober) voor € 31,6 miljoen aan tegemoetkomingen voor faunaschade. Dit is € 6 miljoen meer dan in 2019. De schade werd voor ruim 90% veroorzaakt door ganzen aan graslanden. Het totaal van tegemoetkomingen in schade door de wolf bedroeg € 73.878. Dit is 0,2% van de totale landelijk uitgekeerde tegemoetkomingen in faunaschade. Dit blijkt uit [cijfers](#) die BIJ12 begin juni publiceerde.

Wolven komen in de top tien van schadeveroorzakers niet voor. Alleen in provincie Drenthe en Noord-Brabant staan ze in de top vijf, beide keren op plaats vier, met schadebedragen van € 31.000 en € 23.500 euro. Schapen en lammeren halen als schadepost wel de top tien, als enige diersoort staan ze op plaats acht tussen gewassen en fruit.

Top 10 schadeveroorzakende dieren.